

Mario Kovač, redatelj opere 'Maršal', o Kerumovom skidanju predstave

Tko je ovdje lud?

MARIO KOVAČ

U petak, 15. travnja, oko 20 sati pozornicom HNK Split odjekivali su posljednji taktovi opere Silvija Foretića "Maršal", na kraju posljednjeg generalnog pokusa, stihovima "Tko je ovdje lud?" Kad sam nakon probe krenuo raditi tehničke i svjetlosne korekcije, ni slutio nisam da će me sljedećih nekoliko dana proganjati upravo to pitanje. Naime, nakon te probe čitav ansambl predstave okupio je v.d. intendant Duško Mucalo te nam saopćio da je u dogovoru s gradonačelnikom Željkom Kerumom donio odluku da odgodi praizvedbu opere. Kao razlog nam je naveo navodne prijetnje koje su nakon presude generalima u Haagu tog dana stigle na adresu kazališta. U datim okolnostima, njegovo je obrazloženje moglo čak zvučati i logično. Svježe su nam svima bile slike čovjeka koji se razrezao staklom u Zadru i postojala je blaga mogućnost da nečija emotivna reakcija na operu ovakvog naziva bude agresivna.

Prva laž

No, sljedećeg jutra stvari su dobile drukčiju dimenziju. Za početak, HNK Split je medijima uputio dopis u kojem se tvrdilo da je odluku o odgađanju donio "...u dogovoru sa autorskim timom predstave". To je bila prva laž! Niti mene (kao redatelja opere) niti ikoga od ostalih članova autorskog tima s kojima sam tu večer razgovarao (skladatelj, koreografkinja, kostimografkinja, scenograf...), a niti producenta (Muzički biennale Zagreb) nitko iz uprave kazališta nije pitao za mišljenje već nam je ta odluka iznesena kao konačna. Sljedeća laž: u priopćenju se nigdje nisu spominjale fantomske prijetnje kojima nas se strašilo prethodnu noć, a kao razlog navedena je "...neprijemnost izvođenja opere komičnog sadržaja u ozračju presude generalima" s naglaskom na komično u operi i ozračje u Splitu. Pogledavši samo ovlašt što se te iste i sljedeće večeri premijerno izvodilo u drugim kazališnim kućama (Gogoljeva "Ženidba" u Gaveli, Bartlet-

**KERUM JE U
MANIRI
PRIMITIV
ARTA PJEVAO
NA RIVI DOK
JE OPERNIM
PJEVAČIMA
ZABRANIO
PJEVANJE**

tove "Kontraksije" u Šibenskom narodnom kazalištu) moglo se vidjeti da se samo HNK Split našao dovoljno "pogodenim" da reagira zabranom.

No, kap koja je prelila čašu sasvim je sigurno bio performans dotičnog gradonačelnika na Rivi gdje je u maniri najžešćeg "primitivne arta" lajao protiv aveti prošlosti, naguravao se poput uličara te pjevao punim glasom (nakon što je prethodne večeri zabranio pjevanje onima koji su za to školovani).

Ironijski odmak

I kao da nije bilo dosta što je njegov potrčko Mucalo jednim potezom prebrisao mjeseci i mjeseci napornog rada svih ljudi uključenih u projekt (sjajan rad maestra Lipanovića s orkestrom, dviju korepeticionica sa solistima, zbora i tehnike kazališta te autorskog tima sa skladateljem na čelu) kao šlag na tortu došlo je u nedelju objašnjenje vršitelja dužnosti intendanta koproducentima Biennale da praizvedbu odgoda za sljedeću kalendarsku godinu radi slabe prodaje karata, iako nam je tjedni- ma uoči premijere ta ista uprava govorila da se za premijeru traži karta više!

Tko god je pogledao Brešanov film (po statistikama

riječ je o stotinjak tisuća ljudi u kinima i videotekama) po motivima kojeg je opera radena (a pitanje je da li ovaj gradonačelnik odlazi u kino, jer se pouzdano zna da u kazalište i na opere ne ide) svjestan je ironijskog odmaka koji ovaj ima spram lika i djela više puta spomenutog Maršala. Stoga i bilo kakva potencijalna izvlačenja na ideološku temu postaju smiješna i površnom gledatelju.

Vratimo se na pitanje s početka priče (i kraja Foretićeve opere) "Tko je ovdje lud?". Tko je dovoljno lud da zabrani premijernu izvedbu benigne opere koja ni u naznakama nema dodirnih točaka sa sudskom presudom koju na degutant način koristi kao izliku? Tko je dovoljno lud da svaki dan šalje nove, potpuno fabricirane i izmišljene razloge za izbjegavanje ugovornih obaveza? Tko je dovoljno lud da baci u vjetar preko pola milijuna proračunskog novca uloženo u produkciju? Te, konačno, tko je ovdje dovoljno lud da stavi svoj potpis pod prvu cenzuriranu predstavu u neovisnoj Hrvatskoj, pri tom se pozivajući na borbu protiv komunizma, a koristeći se metodama i propagandom mašinerijom kakve se ni Staljin ne bi posramio?

Maske su pale

Kaže se da u svakom zlu ima ponešto dobro. Po mom skromnom mišljenju, jedino dobro proizašlo iz ovog iskustva može biti to što su sada svi svjesni da su maske pale. Ako je donedavno još bilo ljudi koji su opravdavali boravak Mucala na mjestu intendanta riječima kako je on "jako pristojan čovjek koji ljubazno pozdravlja svakog, od portira do čistačice, za razliku od prethodnih intendanata", nadam se da su sada shvatili kako je dotična pristojna osoba dovedena na to mjesto samo zato da bude marioneta u rukama vlastodržca i da sprovodi njegovu samovolju. Nakon ovoga, nadam se da će vršitelj dužnosti ministra kulture imati hrabrosti, baš kao i njegov prethodnik, pokazati da za mjesto intendanta nacionalne kazališne kuće treba znati i ponešto više nego se smiješkati i unaokolo pozdravljati svakoga pored koga prode. ●